

Verzió 3.0

Kellő Gondossági Útmutató

DUE DILIGENCE
TOOLS

Ez a dokumentum a NEPCon “Supporting Legal Timber” keretében került kidolgozásra, amelyet az alábbi szervezetek finanszíroztak: Európai Unió - LIFE programme; Nagy Britannia kormányzat – UK aid, valamint a DANIDA, a dán külügyminisztérium “Responsible Sourcing of Soy, Palm Oil and Cattle” projekt keretében.

NEPCon A nyitott források politikát alkalmazza, és megosztja azokat az eredményeket, amelyeket a fenntarthatóság terén elért. Ezt a dokumentumot a Creative Commons Attribution Share-Alike 3.0 keretében publikáljuk. Ebből következően a dokumentumot bárki díjmentesen megszerezheti, letöltheti, módosíthatja és terjesztheti az alábbi feltételekkel: A fenti szerzői jogi hivatkozást minden példányon fel kell tüntetni, amennyiben a dokumentum egészének vagy jelentős részének terjesztése történik. A módosított változatok esetén örömmel vesszük egy példány megküldését a szerkesztőség címére.

Az Európai Bizottság támogatja ennek a kiadványnak a kiadását, azonban ez a támogatás nem jelenti a tartalom jóváhagyását, amely tartalom kizárólag a szerzők véleményét tükrözi. Ebből következően a Bizottság nem felelős a dokumentum bármilyen jellegű felhasználásáért, vagy az ebből származó információk alkalmazásáért. Ennek a dokumentumnak az elkészítését a Nagy Britannia kormánya támogatta, de a tartalom nem feltétlenül tükrözi a brit kormány álláspontját vagy hivatalos politikáját.

DANIDA, a dán külügyminisztérium támogatta ennek a dokumentumnak az elkészítését, azonban a DANIDA nem felelős az ebben a dokumentumban megfogalmazott nézetekért vagy állításokért.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5
A NEPCon Kellő Gondossági Útmutató	5
1. lépés: Megfelelés a kellő gondosság rendszerének	5
1.1. lépés: Elkötelezettség a jogszerű beszerzés iránt	6
1.2. lépés: A felelősségek és kompetenciák megfogalmazása	7
1.3. lépés: Dokumentált eljárások alkalmazása.....	7
1.4. lépés: Minőségellenőrzés és folyamat monitoring	7
1.5. lépés: A kellő gondossági rendszer terjedelme	7
2. lépés: A beszerzési láncra vonatkozó információk és azok kezelése.....	9
2.1. lépés: Beszerzési láncra vonatkozó információk.....	10
2.2. lépés: Beszállítói információk rögzítése	11
2.3. lépés: A dokumentumok és információk kiértékelése	11
2.4. lépés: Kiegészítő információk gyűjtése.....	14
3. lépés: Kockázatelemzés	14
3.1. lépés: Kockázat feltárása.....	15
3.2. lépés: A szállítói lánc feltérképezése.....	16
3.3. lépés: A kockázat meghatározása.....	16
3.4. lépés: A nem megfelelőségek jelenlétének ellenőrzése	17
3.5. lépés: A kockázatelemzés eredményeinek rögzítése.....	17
4. lépés: Kockázatcsökkentés	20
4.1. lépés: Kockázatcsökkentő intézkedések meghatározása	20
4.2. lépés: A szállítók egyetértésének megszerzése	21
4.3. lépés: A kockázatcsökkentő eszközök megtervezése és dokumentálása.....	22
4.4. lépés: Kockázatcsökkentő intézkedések alkalmazása	22
4.5. lépés: A kockázatcsökkentő intézkedés hatékonyságának vizsgálata.....	23
1. melléklet: NEPCon DDS eszközök és szabványok.....	24
2. melléklet: Kockázatfeltérési útmutató	26
Értékeléstől független kockázati kategóriák	27
Az információhoz való hozzáférés.....	27
Fafajok	27
Eredetből származó kockázat	27
Tanúsítási/ellenőrzési státusz	28
Beszállítói lánc bonyolultsága	28
Kereskedelem és szállítás	29
3. melléklet: Kockázat értékelési útmutató.....	30

Beszállítói lánc feltérképezése.....	30
A kockázat elemzés folyamata	30
4. melléklet: Kockázatcsökkentési útmutató	32
A kockázat ellenőrzése	32
A kockázat elkerülése	33
5. melléklet: Beszállítói audit útmutató	36
Ellenőrzési célok	36
Audit terjedelme	36
A beszállító szerepe az ellenőrzési folyamatban	37
Felkészülés az auditra	37
Feldolgozó és kereskedő szervezetek értékelése	39
Erdőgazdálkodók értékelése (FMEs)	39
Auditor képességei	39
Megfelelőségi értékelés.....	40
Jelentés	40

Bevezetés

Ez az útmutató lépésről lépésre bemutatja, hogy miként kell alkalmazni a Kellő Gondosság Rendszerét (angolul: Due Diligence System, továbbiakban: DDS), beleértve a rendszerhez kapcsolódó eszközöket és nyomtatványokat.

A DDS célja az egész világra kiterjedően annak biztosítása, hogy a vállalkozások kizárhassák az illegális faanyagokat a beszerzési láncukból. A rendszer tervezése során elődleges szempont volt, hogy az megfeleljen az EU Fakereskedelmi Rendeletnek (továbbiakban: EU Timber Regulation), valamint az US Lacey Act és az ausztrál illegális fakereskedelem tilalmáról szóló törvénynek (továbbiakban: Australian Illegal Logging Prohibition Act). Noha a fenti jogszabályok nem száz százalékban azonosak, de nagymértékben átfedő célokat és előírásokat fogalmazznak meg.

Megjegyzés: Ebben a dokumentumban az alábbi jelölések alkalmazására kerül sor:

A szimbólum azt jelzi, hogy az adott dokumentum felhasználható a DDS bizonyos eljárásaiban.

A szimbólum felhívja a figyelmet valamely hasznos információra vagy útmutatást biztosít.

Jognyilatkozat: A NEPCon Kellő Gondossági Rendszer (DDS) célja a vállalkozások támogatása a beszerzés, termelés és értékesítés során felmerülő kockázatok kezelésében, amelyek az illegális fakitermelésből származnak. A DDS alkalmazásából származó kockázatok azonban a DDS felhasználójánál maradnak. A NEPCon elhárít minden felelősséget és pénzügyi kártérítési igényt, amely a NEPCon DDS alkalmazásából fakadna.

A NEPCon Kellő Gondossági Útmutató

Ez az útmutató bemutatja a kellő gondossági rendszer lépésenkénti alkalmazásának módját, amely biztosítja az olyan piacsabályozó jogi mechanizmusoknak való megfelelést, mint pl. EU Timber Regulation, a Lacey Act, az ausztrál Illegal Logging Prohibition Act, stb.

1. lépés: Megfelelés a kellő gondosság rendszerének

A kellő gondosság az eljárások következetes alkalmazásával valósul meg. Ebből következően a NEPCon DDS számos olyan formanyomtatványt tartalmaz, amelyek felhasználhatók annak érdekében, hogy a vállalkozás a megfelelő eljárásokat hatékony módon alkalmazza. Az alábbiakban az alkalmazható eljárások bemutatására kerül sor:

- ✓ jogszerű beszerzés alkalmazása
- ✓ felelősségi rendszer és kompetenciák kidolgozása
- ✓ eljárások megfogalmazása
- ✓ végrehajtás ellenőrzése
- ✓ a beszerzési lánc terjedelmének meghatározása
- ✓ termékek

- ✓ kockázatok feltárása:
 - ✓ erdőgazdálkodás szintjén
 - ✓ beszállító szintjén
 - ✓ keveredés kizárása a beszállító láncban
- ✓ a megállapított kockázatok vizsgálata

1

minőségbiztosítási rendszer

2

hozzáférés az információkhoz

3

kockázatelemzés

4

kockázat csökkentése

- ✓ információk rögzítése:
 - ✓ eredete
 - ✓ beszállítók
 - ✓ fajok
 - ✓ Dokumentáció
- ✓ információk kiértékelése
- ✓ további információk gyűjtése

- Kockázat csökkentési lehetőségek:
- ✓ kiegészítő dokumentumok
 - ✓ beszállító kiváltása
 - ✓ tanúsított anyag beszerzése
 - ✓ ellenőrző auditok alkalmazása

1. Ábra: A kellő gondosság elve rendszerének áttekintése

1.1. lépés: Elkötelezettség a jogszerű beszerzés iránt

A cég fogalmazza meg a vállalati politikáját, amely a kellő gondosság elvének alkalmazásán alapul. A vállalati politikát a vezető tisztségviselők aláírásával kell jóváhagyni.

Alkalmazzuk a **Vállalati politika minta dokumentumot (DD-03)** a szervezetre adaptált módon.

A politika terjedelme csökkenthető, ha közben a legalitás elve nem sérül. Választhatunk eltérő formátumot és eltérő nyelvet is. Azonban a vállalati politikának teljesítenie kell az alapvető elvárásokat, hogy (1) a cég rendelkezik ilyen politikával, amely (2) legmagasabb szinten került elfogadásra, (3) tartalmazza azt a nyilatkozatot, elkötelezettséget, hogy a vállalkozás nem termel, kereskedik olyan fatermékkel, amely kitermelése, kereskedelme és/vagy feldolgozása során az alkalmazandó nemzeti jogszabályok és nemzetközi egyezmények megsértése megvalósult.

1.2. lépés: A felelősségek és kompetenciák megfogalmazása

A kellő gondosság rendszerének megfelelő alkalmazása érdekében az egyes tevékenységekhez tartozó felelősségeket egyértelműen hozzá kell rendelni egyes személyekhez vagy munkakörökhöz. A DDS egészének működtetését egyszemélyi felelősség alá kell rendelni.

A felelősségi szinteket úgy kell kialakítani, hogy a felelős személyekhez vagy pozíciókhoz tartozó kompetenciák megfeleljenek az adott feladatköröknek. A DDS hatékony alkalmazása érdekében a kijelölt személyek számára a megfelelő döntési jogköröket és az információk hozzáférhetőségét biztosítani kell.

Az egyes pozíciókhoz tartozó felelősségeket és kompetenciákat dokumentálni kell, mint az látható az alábbi dokumentumban: **kellő gondosság eljárási formanyomtatvány (DD-02)**.

1.3. lépés: Dokumentált eljárások alkalmazása

A DDS minden aspektusát le kell fedni írásban megfogalmazott eljárásokkal. Az eljárásokat a cégvezető aláírásával kell ellátni.

Alkalmazzuk az alábbi formanyomtatványt a vállalkozásra adaptálva: **kellő gondosság eljárási formanyomtatvány (DD-02)**.

1.4. lépés: Minőségellenőrzés és folyamat monitoring

A kellő gondosság előírásainak való megfelelés érdekében monitoring rendszert kell működtetni. A monitoring rendszer kiterjed az alábbi tényezők ellenőrzésére:

- A DDS biztosítja az egyes hatékony működését, a felelősségek egyértelműen meghatározottak, az előírt folyamatok alkalmazásra kerülnek, és
- a beszerzési lánc vizsgálata megvalósul, amely során a kockázatok vizsgálata legalább évente megtörténik, illetve ezen túlmenően is minden esetben, amikor a beszerzési lánc megváltozik.

A monitoring rendszer szintén kiterjedhet a beszállítók vizsgálatára azokban az esetekben, ahol saját ellenőrzési rendszer alkalmazására kerül sor (a részletekről lásd 5 melléklet).

A minőségbiztosítási rendszer szerves részét képezi az az eljárás, mely során a vállalkozás kezeli az érdekelt felektől származó, a DSS és a beszerzési lánc legalitására vonatkozó panaszokat is.

1.5. lépés: A kellő gondossági rendszer terjedelme

A kellő gondossági rendszer központi részét képezi annak terjedelmének meghatározása. Elengedhetetlen pontosan definiálni és dokumentálni azt, hogy a kellő gondossági

rendszer mely tényezőkre milyen mértékben terjed ki: beszállítók, termékek, ellátási lánc, illetve beszerzési források.

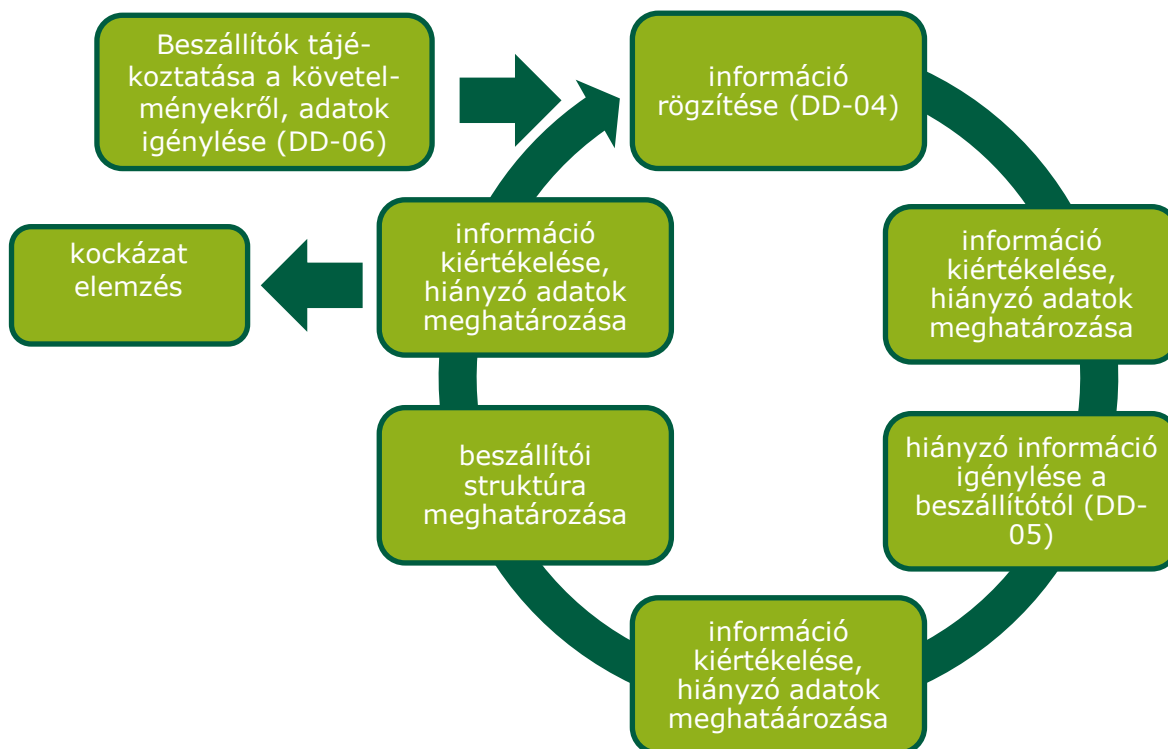
2. lépés: A beszerzési láncra vonatkozó információk és azok kezelése

A DDS alkalmazása során kulcsfontosságú, hogy biztosítsuk a megfelelő információk elérhetőségét a beszerzési láncokról és a fatermékek eredetéről. Az információnak olyan részletességgel kel elérhetőnek lennie, hogy az alacsony kockázat megállapítható legyen, vagy ahol a kockázatcsökkentős lépések módja kidolgozható, minden termék, minden nyersanyag és ellátási lánc esetében.

Vegyük figyelembe, hogy a kellő gondossági rendszer működtetése sokkal összetettebb folyamat kompozit termékek esetén, amelyek több fafajt vagy különböző anyagokat tartalmaznak, mert az információkat minden beszerzett faanyagról össze kell gyűjteni.

A kellő gondossági rendszer működtetésének fontos lépése azon dokumentumok és információk kiértékelése, amelyek lehetővé teszik a beszerzések jogszerűségének megállapítását és igazolják, hogy teljes körű és valós információk állnak rendelkezésre a kockázatelemzés végrehajtásához.

2 ábra: Az információgyűjtés folyamata

2.1. lépés: Beszerzési láncra vonatkozó információk

Az információkhoz való hozzáférés a kellő gondossági rendszer működtetésének előfeltétele. Általános szabályként elmondható, hogy a faanyag származási helyére vonatkozó információknak rendelkezésre kell állniuk, olyan pontossággal, amely lehetővé teszi annak megítélését, hogy megalapozott döntéseket lehessen hozni a beszerzéssel, kereskedelemmel és szállítással kapcsolatos kockázatok tekintetében. Az alábbi információknak szükséges rendelkezésre állniuk:

- ✓ a termék típusa (kereskedelmi név és termék leírás);
- ✓ az alkalmazott fafaj egyértelműen meghatározott (kereskedelmi névvel és tudományos névvel egyaránt);
- ✓ a beszerzett és eladott termék mennyisége (kifejezve mennyiségi egységben, tömegben vagy darabszámban);
- ✓ származási ország, illetve ahol szükséges, az országon belüli tartomány vagy fakitermelési koncesszió;
- ✓ a szállító neve és címe, ahonnan szervezet a szóban forgó terméket beszerezte;
- ✓ a vevők neve és címe, akiknek a szervezet a termékeket értékesítette; és
- ✓ a beszerzés tanúsítási/ellenőrzési státusza.

A szállítókkal való megfelelő kapcsolat fenntartása érdekében, illetve annak biztosítása céljából, hogy beszerzési láncra vonatkozó megfelelő információkhoz hozzájussunk, minden szállítót tájékoztatni kell a kellő gondossági rendszer működtetéséről, és el kell érni az aktív együttműködésüket. A szállítókat írásban kell tájékoztatni és írásban kell kérni a visszaigazolást, hogy megértették a kellő gondossági rendszer lényegét és készek a kellő információkat biztosítani.

A kellő gondossági rendszer kialakításakor az alábbi dokumentumot kell kiküldeni a szállítóknak, annak adaptációját követően: **beszállítói levél (DD-06)**. Követeljük meg az írásos, aláírt visszajelzést amely igazolja, hogy a szállító tisztában van az elvárásokkal és hajlandó együttműködni.

Felmerülhet annak az igénye, hogy a szállítókkal kötött/kötendő kereskedelmi szerződésekben célszerű a követelményeket rögzíteni, a **(DD-06) beszállítói levél** helyett/mellett.

Alkalmazzuk a **beszállító információs adatlap (DD-05)** dokumentumot annak érdekében, hogy szállítói láncra vonatkozó információkat közvetlenül a szállítóktól szerezzük be. Ez a dokumentum elküldhető emailben a szállítóknak, a DD-06 beszállítói levél mellett. Kérjük meg a szállítókat, hogy töltsék ki és küldjék vissza a megküldött dokumentumot, vagy annak a rájuk vonatkozó szakaszait.

Box 1: Együttműködés a beszállítókkal

A beszállítókkal való folyamatos együttműködés alapvető a kellő gondossági rendszer sikere szempontjából. A szoros munkakapcsolat elősegíti az információkhoz való hozzáférést, az megbízható értékelés lehetőségét, és a hatékony kockázatcsökkentést. A beszállítókkal és azok beszállítóival való kommunikáció a kellő gondossági rendszer minden lépésének kulcsfontosságú eleme.

2.2. lépés: Beszállítói információk rögzítése

A beszállító láncsal kapcsolatos lényeges információkat rögzíteni kell. Amennyiben további információ biztosítása szükséges, ismételten lépünk kapcsolatban a beszállítókkal és kérjük a további adatszolgáltatást.

Alkalmazzuk a **beszállító nyilvántartó űrlapot (DD-04)** annak rögzítésére, hogy jelenlegi tudásunk szerint milyen információk állnak rendelkezésünkre. Ez a dokumentum alpbizonylatként használható, amely áttekintést biztosít az összes fennálló beszerzési lánc tekintetében. Kompozit anyagok esetén az űrlap egyes sorai különböző információkat tartalmaznak minden egyes összetevő tekintetében.

2.3. lépés: A dokumentumok és információk kiértékelése

A beszállítóktól származó dokumentumok és információk kiértékelése kulcsfontosságú a kellő gondossági rendszer működtetése során. Amennyiben az információ nem áll rendelkezésre, vagy az információ nem elegendő a kockázatelemzés végrehajtásához, akkor ez egy olyan kockázatot jelent, amelyet mindenképpen kezelni kell, annak érdekében, hogy a kockázatelemzés megbízható módon végrehajtható legyen.

Box 2: Dokumentumok kiértékelése

A kockázat elemzés végrehajtása érdekében előírás a dokumentumok megfelelő összegyűjtése, azonban ez nem egy öncélú előírás. Azon dokumentumok, amelyek nincsenek kapcsolatban a termékkel, vagy amelyek illegális módon kerültek előállításra, nem alkalmazhatók a kockázat elemzés során. A dokumentumok hasznosságának értékelés során az alábbi tényezőkre kell figyelemmel lenni:

- **A dokumentum a termékre vonatkozó információt hordoz?**

A beszerzési lánc gyakran ajánl fel különböző dokumentumokat a legalitás bizonyítására. Azonban néha nehézséget okoz annak megállapítása, hogy az adott dokumentum a kérdéses termékre vonatkozik, arra tekintettel lett kiállítva. Gyakran nem is lehet egyértelműen megállapítani ezt a kapcsolatot, de vannak olyan indikátorok, amelyek segíthetnek igazolni a hivatkozott kapcsolat hiányát. Ilyenek lehetnek a kiállítás dátuma, a kiállító szervezet székhelye, az engedély típusa, a faj/faj meghatározása az engedélyben, a mennyiség, a minőség és a termék méreteinek megadása, illetve a konverziós faktor a termelés során.

- **Ellenőrizhető a dokumentum érvényessége?**

A legtöbb esetben a dokumentum érvényességét igen nehéz megállapítani. Számos országban, ahol a korrupció szintje magas, lehetőség nyílik hamis tartalmú, de eredeti kiállítású dokumentumok beszerzésére, amelyekkel az illegális tevékenység legálisként tüntethető fel. Ezekben az esetekben az érvényes és érvénytelen dokumentumok szemrevételezéssel nem különíthetők el. Vannak ugyanakkor olyan esetek, amikor a logo, a nyomtatás minősége vagy a dokumentum kivitele egyértelműen utal annak hamis voltára.

A dokumentum a kockázat elemzés szempontjából releváns információt hordoz?

Annak megítélése során, hogy az egyes dokumentumok mennyire releváns információt hordoznak a legalitás szempontjából, a dokumentum funkciója alapján kell megítélni. Minden egyes dokumentumot külön meg kell vizsgálni, és meg kell állapítani annak a beszerzési láncban betöltött funkcióját a legalitás szempontjából. NEPCon publikált számos ország-profil, amelyek részletesen leírták az egyes országokban szükséges,, vagy ott kiállított kulcsfontosságú dokumentumokat. Egyes országok rendelkeznek ' Dokumentum Útmutató'-val, amely minták és példák segítségével mutatják be az engedélyezési eljárásokat és a lényegi információkat, amelyek igazolására a dokumentumok szolgálnak.

- **Lásd 2. melléklet** további kockázatelemzési útmutatót a beszerzési lánc dokumentumaival kapcsolatban.

Box 2. feljebb, útmutatót biztosít a beszállítók által biztosított dokumentumok értékelésének megvalósításához. Az 1. táblázat példákat mutat be a beszállítói lánc dokumentumok tekintetében, amelyek alkalmazhatók a faanyag jogszerűségének kockázata felmérése érdekében.

1. táblázat: Az öt fő legalitási kategóriába tartozó dokumentumok fontosabb példái

	legalitási kategória	dokumentum típusa az általában rendelkezésre álló dokumentumok (elektronikus vagy nyomtatott formában)
	<ul style="list-style-type: none"> 1. Az adott meghatározott erdőrészletben a fakitermelés jogszerűségét igazoló dokumentumok 	<ul style="list-style-type: none"> a tulajdonviszony /használati jogviszony igazolása szerződés vagy koncessziós megállapodás koncessziós engedély koncesszió térképi megjelenítése fakitermelési engedély
	<ul style="list-style-type: none"> 2. A kitermelési jogokért és a faanyag tulajdonjogáért történő fizetés beleértve az előírt vám megfizetését. 	<ul style="list-style-type: none"> kereskedelmi szerződések kitermelési engedély banki bizonylatok áfa igazolás adózási bizonylatok
	<ul style="list-style-type: none"> 3. Fakitermelés, beleérve a környezetvédelmi és erdészeti jogszabályoknak való megfelelést, a biodiverzitásra vonatkozó szabályok betartását, amennyiben azok a fakitermeléshez közvetlenül kapcsolódnak. 	<ul style="list-style-type: none"> hivatalos audit riportok környezetvédelmi megfelelési igazolások jóváhagyott fakitermelési tervek fakitermelési engedélyek erdőfelújítást igazoló dokumentum nyilvánosan elérhető információ, amely igazolja a jogszabályoknak való megfelelést és a faanyagkövetés végrehajtását a fakitermelés helyszíne országának hatósága által kiállított hivatalos dokumentum stb.
	<ul style="list-style-type: none"> 4. Harmadik személyek jogai a használat és birtoklás tekintetében, illetve a munkások jogai tekintetében 	<ul style="list-style-type: none"> környezetvédelmi hatásvizsgálat környezetvédelmi gazdálkodási terv környezetvédelmi audit riport társdali felelősségvállalási megállapodások a birtokviszonyokkal kapcsolatos igazolások, és konfliktusok dokumentációja munkavédelemmel kapcsolatos dokumentáció

- 5. **kereskedelmi és vámbizonylatok**, amennyiben az erdészeti termékek érintettek.

- szállítási engedélyek
- fakitermelés dokumentumai
- szerződések
- banki bizonylatok
- kereskedelmi bizonylatok
- import/export engedélyek
- vámbizonylatok
- Export tilalom listák
- Export kvóta listák

2.4. lépés: Kiegészítő információk gyűjtése

A beszállítóktól származó információk összegyűjtése és kiértékelése után továbbra is fennmaradhatnak olyan területek, amelyekről nem rendelkezünk adatokkal, vagy kétségek merülhettek fel a beszerzett adatok megbízhatósága, pontossága vagy alkalmazhatósága tekintetében. Ebben az esetben további információkat kell gyűjteni az információs hézagok feltöltése és/vagy a felmerült kétségek kizárása érdekében.

Amennyiben nem rendelkezünk elég információval a kockázatelemzés kellő végrehajtásához, további információkat kell gyűjteni a beszállítókról vagy a termék eredetéről. Ilyen helyzet merülhet fel, amikor nem ismert a származási ország, vagy a beszerzési lánc összes eleme vagy az, hogy a beszerzésre kerülő faanyag melyik fajtába tartozik.

Alkalmazzuk a **beszerzési lánc feltérképezési eszközt (DD-07)** az egyes beszerzési láncokra vonatkozó adatok rögzítésére. Ez az eszköz azokban az esetekben használható, ha az információ a beszerzési lánc korábbi elemeire vonatkozik, vagy a beszerzési lánc komplex.

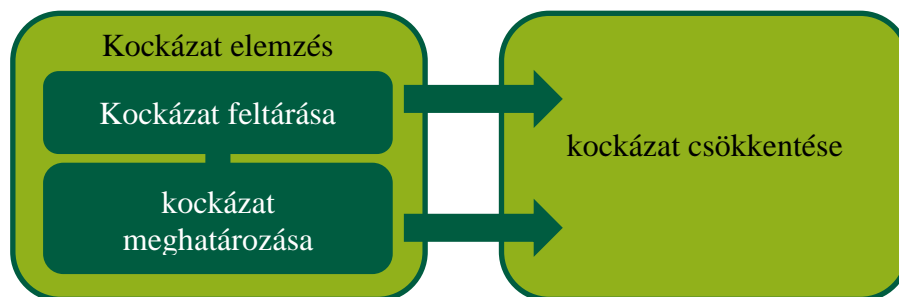
A kiegészítő adatok összegyűjtését követően az adatokat rögzíteni kell a **beszállító nyilvántartó űrlapon (DD-04)** a beszállítókra vonatkozó adatok teljes körű áttekinthetősége érdekében.

3. lépés: Kockázatelemzés

A kockázat elemzés célja azoknak a termékeknek vagy beszállítói láncoknak a meghatározása, ahol fennáll annak a kockázata, hogy a beszállítói láncba bekerülő termék, nyersanyag illegális módon került kitermelésre, szállításra vagy értékesítésre. A 2. lépésben meghatároztuk, miként lehet a beszállítói információkhoz való hozzáférést biztosítani. A 3. lépésben a feladat az illegális módon beszerzett termékek kockázatának meghatározása.

A kockázat elemzés két különálló részre osztható: A **kockázat feltárása (identification)** és a **kockázat meghatározása (specification)** (3. ábra, lásd alább). Ezek során a kockázatok

teljes körű meghatározása megvalósul, ideértve a jogi nem megfelelőségek meglétét is a beszállítói láncban.

3. Ábra: A kockázatelemzés folyamata

A kockázat meghatározása különböző szinteken valósulhat meg: pl. ország, régió vagy erdőterület szintjén. A leghatékonyabb módszernek az bizonyult, ha első lépésként a kockázat feltárása az ország szintjén valósul meg, majd a kockázatok meghatározása már alacsonyabb szinten kerül kidolgozásra.

A kockázat forrása különböző lehet eltérő termékek, beszerzési láncok vagy fafajok esetén. Ebből következően a kockázat elemzésnek az alábbiakra kell kiterjednie:

1. Az **erdőgazdálkodással** és fakitermeléssel kapcsolatos jogi előírások megsértése;
2. A **szállítás és kereskedelem** során fellépő jogellenességek miatt fellépő kockázatok;
3. A kockázat, hogy a **jogszerűen kitermelt faanyag keveredik** más, kockázatosnak minősülő faanyagokkal a feldolgozás és kereskedelem során.

Vegyük figyelembe, hogy a kockázat elemzés gyakran nem lineáris módon valósul meg, hanem iterációs lépések során. Például, kiegészítő információk gyűjtését követően azok ismételt értékelés válik szükségessé. Ezt követően felmerülhet a kockázat elemzés ismételt elvégzésének szükségessége.

3.1. lépés: Kockázat feltárása

A kezdeti kockázatfeltárás a kockázat elemzés kezdeti fázisa, amely gyakran eléggé részletes ahhoz, hogy segítségével megalapozott döntést lehessen hozni a kockázat kezelés módjáról. A kockázat számos esetben könnyen azonosítható az alábbi kategóriák esetén:

- ✓ információhoz való hozzáférés lehetősége
- ✓ faj, fafaj
- ✓ eredet
- ✓ tanúsítási/ellenőrzési státusz

- ✓ beszerzési lánc bonyolultsága
- ✓ szállítás és kereskedelem

A **2. melléklet** bemutatja a kockázat feltárásának módját és folyamatát.

DD-08 kockázat feltáró nyomtatvány mintát biztosít ahhoz, hogy az alapján egy meghatározott beszállítói lánc kockázat feltárását végre tudjuk hajtani.

Helyettesítsük be a kockázattal kapcsolatos megállapításainkat a kérdéssorba, ügyelve arra, hogy rögzítsük az információk forrását, a kockázat elemzés folyamatát, a bizonyítékokat és a következtetéseket.

Ezt követően a végkövetkeztetést rögzítsük a **beszállító nyilvántartó űrlapon (DD-04)** annak érdekében, hogy a beszállítói lánc egésze folyamán a kockázatok áttekinthetők legyenek.

A kockázat szintje a kockázat elemzésvégrehajtását követően 'alacsony (low) vagy 'azonosított' (specified) lehet.

Amennyiben a jelen dokumentum 2. melléklete és a DD-08 nyomtatvány segítségével megállapított kockázat szintje 'alacsony', akkor a termék tekinthető alacsony kockázatúnak az illegális fakitermelés tekintetében, és további intézkedések nem szükségesek.

Amennyiben a kockázat nem tekinthető alacsonynak, akkor a kockázat elemzés következő lépését is végre kell hajtani.

3.2. lépés: A beszállítói lánc feltérképezése

Amennyiben jelentős kockázat merült fel, akkor célszerű részletesen feltérképezni a teljes beszállítói láncot, a kockázatok további értékelése és meghatározása érdekében (ha ez eddig nem valósult volna meg).

A **beszállítói lánc feltérképező eszköz (DD-07)** segítségével a beszállítói lánc teljes átvilágítása könnyen végrehajtható. .

3.3. lépés: A kockázat meghatározása

Amennyiben a 3.1 és 3.2 lépések végrehajtását követően a termék kockázata nem 'alacsony', akkor pontosan fel kell tárni a kockázat jellegét, és azt, hogy a feltárt kockázat miként csökkenthető. Amellett lehetséges közvetlenül a 4. pontot alkalmazni, és a kockázat további meghatározása helyett egyből a kockázatcsökkentés lehetőségét alkalmazni, ha arra egyszerű és egyértelmű megoldások kínálóznak, mint pl. a beszállító lecserélése egy másik beszállítóra.

Ezen **útmutató 3. melléklete** nyújt segítséget a kockázat meghatározásához.

Előfordulhat, hogy az országban, a régióban, az adott fafaj vagy termékhez kapcsolódó ismert jelentős kockázat vagy nem megfelelés nem fordul elő az adott beszerzési lánc esetén. Ebből következően a kockázatokat minden szállító esetén külön fel kell mérni.

A NEPCon honlapján www.nepcon.org/sourcinghub. mintegy hatvan ország részletes kockázatelemzése megtalálható. Ezek a kockázatelemzések felhasználhatók az adott szállítói lánc esetén felmerülő kockázatok feltárásához és a megfelelő kockázatcsökkentő intézkedések megtervezéséhez és végrehajtásához.

Azokban az országokban, ahol országos szintű kockázat elemzés nem készült, vagy nem érhető el, ott az alábbi dokumentumok nyújtanak segítséget az értékeléshez: **Erdészeti legalitási kockázatelemzési útmutató (DD-09)** és **formanyomtatvány (DD-10)**.

3.4. lépés: A nem megfelelések jelenlétének ellenőrzése

Mielőtt a kockázatcsökkentés végrehajtása megtörténne, ellenőriznünk kell, hogy a potenciális jogi nem megfelelés ténylegesen jelen van-e az adott, általunk alkalmazott beszállítói láncban.

A **LegalSource Szabvány¹ 1. 2. melléklete** tartalmazza az erdőgazdálkodásra és beszállítói láncra vonatkozó táblázatokat és ellenőrző pontokat. Tovább, a **NEPCon beszállítói audit riport formanyomtatvány (DD-14)** is alkalmazható a beszállítói auditok során a jogi megfelelés ellenőrzése és annak megállapítása érdekében.

3.5. lépés: A kockázatelemzés eredményeinek rögzítése

A kockázat elemzés végrehajtását követően az összes megállapításunkat, következtetésünket rögzíteni kell.

Alkalmazzuk a **beszállító nyilvántartó űrlapot (DD-04)** minden egyes termék esetében a megállapított kockázat szintjének rögzítéséhez.

¹ A NEPCon LegalSource Szabvány tartalmazza a LegalSource követelményeket a jogszerűen kitermelt és feldolgozott faanyag tekintetében. A szabvány a faanyag beszerzés során a kellő gondossági követelményeknek való megfelelés ellenőrzésére is használható, A szabvány letölthető innen: www.nepcon.org/legalsource-standard

Amennyiben az adott termék egy komplex beszállítói láncból származik, vagy kompozit terméket tartalmaz, minden egyes beszállító tekintetében el kell végezni a kockázatértékelést.

A kockázat elemzés következtében megállapított kockázat szintje 'alacsony' vagy 'azonosított' lehet.

Box 3: A tanúsítás, mint a kockázatelemzés egyik eszköze

Erdészeti tanúsítási rendszerek (mint pl. FSC, PEFC, VLC vagy LegalSource) által minősített beszállítóktól történő faanyag beszerzés hasznos eszköz lehet a kockázatok csökkentése érdekében. Azonban az EUTR szabályozás nem biztosít automatikusan szabad utat a tanúsított faanyagok estén. A kockázat elemzést ezen nyersanyagok estén is el kell végezni. Ez két kérdést vet fel: miért? és hogyan?

Noha a tanúsítási szabványok meglehetősen hasonlóak, de nem egyformák. Ebből következően szükséges vizsgálni, hogy az adott tanúsítási szabvány tartalmazza-e azokat a követelményeket, amelyek a kockázat elemzés szempontjából lényegesek. Például, amennyiben feltártuk, hogy az adott beszállítói lánc esetén a fakitermelés országában kockázatot jelent a munkavédelmi eszközök alkalmazása, akkor meg kell győződnünk arról, hogy az adott tanúsítási rendszer egyértelmű követelményeket támaszt-e, hogy az auditornak vizsgálnia kell a személyes munkavédelmi eszközök használatát a fakitermelések során. Amennyiben ezek a követelmények a tanúsítási szabvány alapján nem teljesülnek, akkor nem állíthatjuk, hogy az adott tanúsítási rendszer a feltárt kockázat csökkentéséhez hatékony eszköze lenne. Ebből következik, hogy az adott kérdésben a tanúsítás ellenére további kockázat csökkentő intézkedések alkalmazása válik szükségessé.

Amennyiben tanúsítási rendszert alkalmazunk a kockázat elemzés során, akkor az alábbiakra kell figyelemmel lennünk:

- ✓ a tanúsítási rendszer értékelését el kell végeznünk, és ezt dokumentálnunk kell.
- ✓ az értékelés során feltárt hiányosságok és kockázatok csökkentését el kell végeznünk.

Amennyiben a tanúsítási rendszer értékelésünk szerint elégséges és hatékony ellenőrzési eszköznek minősül a feltárt kockázatok kezelése tekintetében, akkor;

- ✓ folyamatosan figyelemmel kell lennünk arra, hogy a beszerzett faanyag érvényes tanúsítási minősítéssel érkezik, a szükséges információk közzétevése mellett (pl. a minősítés szintje, a tanúsítási kód a számlán és a szállítólevélen is megjelenik).
- ✓ ellenőrizzük, hogy a tanúsítási szint és az erre vonatkozó információk érvényesek és pontosak (pl. a tanúsítási rendszerhez kapcsolódó nyilvános adatbázisból vagy az auditor szervezetnél közvetlenül).

A tanúsítási rendszer értékelő kérdéssor (DD-13) alkalmazásával valósul meg a tanúsítási rendszerek kiértékelése, hogy megfelelnek-e a kellő gondossági rendszernek

A NEPCon tanúsítási séma értékelő szabvány (LS-18) tartalmazza a tanúsítási szabványok értékelésénél elvárt követelményeket.

4. lépés: Kockázatcsökkentés

Amennyiben vizsgálatunk szerint kockázat található a beszállító rendszerben, akkor a kockázat csökkentését kell végrehajtani. Kockázatcsökkentési intézkedéseket a beszállítói lánc összes terméke esetévégre kell hajtani, amelyek tekintetében a kockázat szintje nem alacsony, hanem azonosított. A kockázat csökkentését az első beszerzést/értékesítést megelőzően kötelező végrehajtani.

4.1. lépés: Kockázatcsökkentő intézkedések meghatározása

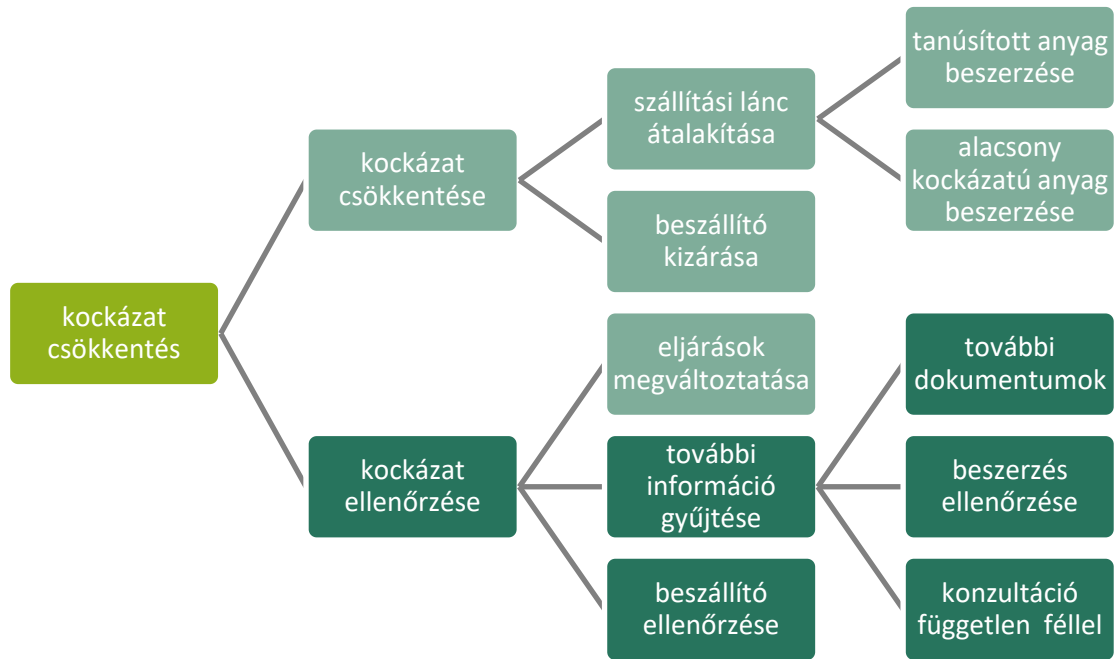
Miután igazoltuk találtuk, hogy a fennálló jogi nem megfelelőségek miatt jelentős kockázatok léteznek a beszállítói láncban, a következő lépés a kockázatcsökkentő eszközök és intézkedések meghatározása. Olyan eszközöket kell választanunk, amelyek hatékonyak a célzott kockázat kezelése tárgyában.

A megfelelő kockázatcsökkentő eszköz alkalmazása függ a nem megfelelőség jellegétől. Néhány nem megfelelőség esetén a terepi ellenőrzés lehet a megfelelő eszköz, mint pl. a fakitermelés határainak kijelölésének ellenőrzése, egy az egyéni munkavédelmi eszközök alkalmazása, vagy az erózió szintje. Más nem megfelelőségek esetén további dokumentumok ellenőrzése lehet a megoldás (díjak megfizetése, munkavállalási engedélyek megléte). Néhány esetben a különböző eszközök kombinációjával érhető el a kívánt eredmény és a megfelelő kockázatcsökkentés.

Alapvetően két nagy csoportja van a kockázatcsökkentő intézkedéseknek: ezek a kockázat elkerülése és a kockázat ellenőrzése (lásd 4. ábra). Nem lehet felsorolni az összes kockázatcsökkentési módszert, hiszen nyilvánvalóan olyan módszerek alkalmazása is szóba kerülhet, amelyeket az az útmutató nem tárgyal.

Ezen **útmutató 4. melléklete** további részleteket közöl a kockázatcsökkentő intézkedések alkalmazásáról.

4. ábra: Kockázatcsökkentési lehetőségek és eszközök

A legtöbb esetben a kockázatcsökkentése megköveteli, hogy a beszállító, vagy a beszállítók többsége ebben együttműködjön. Az együttműködés tehát a kockázatcsökkentés alapját képezi.

Azokban az esetekben, amikor nem lehetséges, nem kivitelezhető a beszállítókkal történő együttműködés a kockázat csökkentése érdekében, az egyetlen lehetőség a beszállító kizárása, a beszállítói lánc átalakítása alacsony kockázatúvá.

4.2. lépés: A beszállítók egyetértésének megszerzése

Azon beszállítók esetében, ahol a termék nem tekinthető alacsony kockázatúnak, a beszállító, illetve a beszállító beszállítójának írásos nyilatkozatát be kell szerezni, amely igazolja, hogy a beszállító együttműködik és támogatja az adott vállalkozást a kockázatcsökkentés érdekében szükséges intézkedések végrehajtásában.

Ahol a kockázat a beszállítói lánc első elemeinél merül fel, mint pl. az erdőgazdálkodó vagy az elsődleges faipari üzem esetén, abban az esetben ezeknek a szervezeteknek szintén írásban kell nyilatkozniuk arról, hogy alávetik magukat a szükséges és elvárt intézkedéseknek. Ebben az esetben az elsődleges beszállítónak kulcsfontosságú szerepe van a szállítási lánc többi képviselőjével történő kommunikáció során.

Alkalmazzuk a **beszállító levél mintát (DD-06)** a további alvállalkozók eléréséhez és a hozzájárulásuk megszerzéséhez,

hogy támogatják a kockázatcsökkentését és engedélyezik az auditorok látogatását, amennyiben ez szükséges.

4.3. lépés: A kockázatcsökkentő eszközök megtervezése és dokumentálása

Rögzítsük az összes tervezett kockázatcsökkentő intézkedést és azok végrehajtását, annak érdekében, hogy tisztában legyünk a végrehajtás folyamatával és eredményével.

Alkalmazzuk a **beszállító nyilvántartó űrlapot (DD-04)** hogy megtervezzük és végrehajthassuk a kockázatcsökkentő intézkedéseket.

Box 4: A megfelelő intézkedés kiválasztása

A kockázatcsökkentésének folyamata függ a kockázat elemzés során megállapított kockázat jellegétől. A kockázatkezelés során az összes kockázati tényezőt figyelembe kell venni: az illegális fakitermelés kockázatát az erdőgazdálkodás során, a beszállítói lánc teljes folyamatát az illegális tevékenységek kockázatát, és az anyagok keveredésének kockázatát egyaránt.

Vegyük figyelembe, hogy a különböző kockázatkezelő intézkedéseknek eltérő hatása lehet, függően a kockázat jellegétől. Egyes intézkedések nem elég hatékonyak, mások csak egyes problémák kezelésében bizonyulnak hasznosnak.

Például egy fűrészüzem helyszíni audit során nagy biztonsággal megállapítható, hogy az egyes faanyagok keveredésének kockázata csekély, amennyiben bizonyítható, hogy a beszállító hatékony eredettanúsításirendszert működtet. Ez a helyszíni vizsgálat azonban nem fogja csökkenteni annak a kockázatát, hogy a fakitermelés során gyermekmunka alkalmazása is megvalósul. Ennek a kockázatnak a csökkentése érdekében az erdőgazdálkodási egység auditját is végre kell hajtani.

4.4. lépés: Kockázatcsökkentő intézkedések alkalmazása

A kockázatcsökkentő intézkedések megtervezés után azokat végre kell hajtani és vizsgálni kell azok eredményességét.

Alkalmazzuk a **beszállító nyilvántartó űrlapot (DD-04)** a végrehajtott tevékenységek nyomonkövetése érdekében.

Ennek az útmutatónak a **4. melléklete** további információkat tartalmaz a kockázatcsökkentő intézkedésekkel kapcsolatban.

A kockázatcsökkentés érdekében szüksége lehet helyszíni auditok végrehajtására. Ezen belül szükséges lehet erdészeti szintű auditokra (erdőgazdálkodók) és a beszállítói rendszer vizsgálatára (fűrészüzemek, kereskedők, üzemek).

Ennek az útmutatónak az **5. melléklete** további információkat tartalmaz a beszállítói ellenőrzésekkel (audit), mint a kellő gondossági rendszer egyik elemével kapcsolatban.

Adaptációt követően alkalmazzuk a **DD-14 beszállítói audit riport formanyomtatványt** az eredmények rögzítése céljából.

4.5. lépés: A kockázatcsökkentő intézkedés hatékonyságának vizsgálata

A kockázatcsökkentő intézkedés végrehajtását követően kellő rendszerességgel értékelni kell azok eredményességét és hatékonyságát. A rendszer működése szempontjából alapvető jelentőségű, hogy a végrehajtott kockázatcsökkentő intézkedések hatékonyak bizonyulnak-e a célzott kockázat csökkentése érdekében. Az ellenőrzésnek kellő gyakorisággal kell megvalósulnia, hogy kizárható legyen a probléma ismételt felmerülése.

2. táblázat: Példák a kockázatokra, a kockázatcsökkentő és ellenőrző tevékenységekre

	azonosított kockázat	kockázatcsökkentő intézkedés	ellenőrző intézkedés
	a tradicionális jogok megsértésének kockázata az erdőgazdálkodás során	annak ellenőrzése, hogy a probléma felmerül-e az eredet helyén, figyelemmel a tradicionális jogokra vonatkozó jogszabályielőírásokra	helyszíni vizsgálat, konzultáció harmadik felekkel, interjúk, dokumentáció áttekintése
	a vámszabályok megsértésének kockázata	annak ellenőrzése, hogy a probléma felmerül-e az eredet helyén - a vámeljárással kapcsolatos eljárások vizsgálata segítségével.	vámdokumentumok ellenőrzése, szállítólevelek, konzultáció a hatóságokkal
	a fakitermeléssel kapcsolatos környezetvédelmi szabályok megsértésének kockázata.	annak ellenőrzése, hogy a probléma felmerül-e az eredet helyén – kapcsolat felvétele az erdőgazdálkodóval, vállalkozóval a hibás erdészeti gyakorlat megváltoztatása érdekében	erdészeti ellenőrző audit, amely a környezeti problémák vizsgálatára fókuszál
	Az ismeretlen és ismert kockázatú faanyagok keveredésének kockázata	együttműködés a beszállító üzemmél az elkülönítési eljárások kidolgozása érdekében, eredetánúsítási folyamatok bevezetése a keveredés kiküszöbölése céljából.	a beszállító üzem auditja, figyelemmel az eredetánúsítási rendszer működtetésére. Faanyag biológia vizsgálata a keveredés igazolására.

1. melléklet: NEPCon DDS eszközök és szabványok

Az alábbi eszközök részét képezik a NEPCon kellő gondosságrendszernek (Due Diligence System) és ingyenesen letölthetők a NEPCon website (www.nepcon.org/sourcinghub).

kód	név	leírás
DD-01	kellő gondossági útmutató	Ez a dokumentum maga. Ezen túlmenően 2. melléklet: kockázat azonosítás útmutató bemutatja a kockázat azonosításnak folyamatát; 3. melléklet: kockázat értékelési útmutató; 4. melléklet: kockázatcsökkentési útmutató, amely a kockázatcsökkentő eljárások részletes bemutatását tartalmazza; és 5. melléklet: beszállítói audit útmutató segítséget nyújt annak megállapításában, hogy a beszállító megfelel a NEPCon követelményeknek.
DD-02	NEPCon kellő gondosság eljárási formanyomtatvány	Egy eljárási minta, amit alkalmazhatunk a saját kellő gondossági rendszerünk kidolgozása során. Az alkalmazó szervezet saját rendszeréhez és helyzetéhez kell adaptálni. A minta tartalmazza azokat a kulcselemeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a rendszer megfeleljen a NEPCon Szabványnak.
DD-03	vállalati politika minta dokumentum	Egy felelős beszerzési politika amely lefedi a jogi , a környezeti és a társadalmielvárásokat egyaránt
DD-04	beszállító kezelési űrlap	Ez az űrlap elősegíti a beszállítókra vonatkozó információ gyűjtését és kezelését. Elősegíti a releváns információk rögzítését a beszállító, a források, a termékek és az ezekkel kapcsolatban felmerült kockázatok tekintetében, figyelemmel a kockázatazonosítási kérdéssorra (2. melléklet)
DD-05	beszállító információs adatlap	Ez az űrlap a DD-06 lappal együtt azt a célt szolgálja, hogy a beszállítókról és azok termékeiről minél több információ álljon rendelkezésre. Ezt az űrlapot a beszállítóknak kell kitölteni a lehető legtöbb információ biztosításával.
DD-06	beszállító levél minta	Egy levélminta, amelyet további információk kérésére lehet felhasználni, ideértve a beszállítók beleegyezését, hogy alávetik magukat a vevő vagy vevő által kijelölt monitoring szervezet vizsgálatának..
DD-07	beszerzési lánc feltérképezési eszköz	egy mintát biztosít, amely segít az adatok összegyűjtésében és rögzítésében a beszállítókról és azok forrásairól. Hasznos olyan esetekben, amikor további információkra van szükség a beszállítókról.
DD-08	kockázat azonosító nyomtatvány	Egy nyomtatvány, amelyben a kockázat elemzés eredményének rögzítése történik.

kód	név	leírás
DD-09	Erdészeti legalitási kockázatelemzési útmutató	A kockázatok feltárásának végrehajtását bemutató részletes útmutató.
DD-10	erdészeti legalitási formanyomtatvány	Excel formátumú nyomtatvány, amelyet a kockázatok szintjének meghatározása során alkalmazunk.
DD-11	Kellő gondossági útmutató erdőgazdálkodók részére	Kellő gondossági útmutató (ennek a dokumentumnak a megfelelője) erdőgazdálkodó szervezetek számára.
DD-12	Kellő gondosság eljárási minta erdőgazdálkodók részére	Egy eljárási minta, amit az erdőgazdálkodók alkalmazhatnak a saját kellő gondossági rendszerük kidolgozása során. Az alkalmazó szervezet saját rendszeréhez és helyzetéhez kell adaptálni. A minta tartalmazza azokat a kulcselemeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a rendszer megfeleljen a NEPCon Szabványnak.
DD-13	tanúsítási rendszer értékelő kérdéssor	Alkalmazásával valósul meg a tanúsítási rendszerek kiértékelése, hogy megfelelnek-e a kellő gondossági rendszernek
DD-14	beszállítói audit riport formanyomtatvány	Formanyomtatvány, amelyet a beszállítói auditot végrehajtó cég tölt ki.
DD-15	terméknyilatkozat	Egy formanyomtatvány, amelyet a beszállítók töltenek ki, hogy nyilatkozzanak a termékre vonatkozó lényegi információkról.

2. melléklet: Kockázatfeltárási útmutató

Ez a melléklet segít a kockázatfeltárási folyamat végrehajtásában.

DD-08 kockázat azonosító kérdéssor mintát biztosít a kockázat azonosítás eredményeinek összegyűjtésére.

A NEPCon **kockázat azonosító nyomtatvány** (DD-08) egy olyan eszköz, amely a faanyag és papírbeszerzések estén alkalmazható a kockázatok feltárása céljából. A kérdéssor a kockázatokot öt kategóriába sorolja a termék jellegének megfelelően:

- ✓ információhoz való hozzáférés lehetősége
- ✓ faj, fafaj
- ✓ eredet
- ✓ tanúsítási/ellenőrzési státusz
- ✓ beszerzési lánc bonyolultsága
- ✓ szállítás és kereskedelem

A kockázat-feltáró kérdéssor használata

A kérdéssor oly módon került kialakításra, hogy a kockázat elemzés korai fázisában használható legyen, és tág áttekintést adjon a beszállítói láncban felmerülő kockázatok tekintetében. Az értékelés végrehajtása során egyszerűen válaszolni kell a feltett kérdésekre az egyes csoportokban figyelemmel az alkérdésekre is. A megjegyzések segítik a döntéshozatalt. A kapcsolódó linkek további információkat biztosítanak.

Minden alkategória esetén a felhasználó értékeli a kockázat szintjén az adott termék tekintetében, vagy a beszállító lánc értékelés során, és értékeli a kockázat szintjét a megfelelő információforrásra való hivatkozással. Az utolsó oszlop segítségével áttekinthető a megállapított kockázat szintje, azaz a kockázat szintje megfelel-e az 'azonosított' szintnek, vagy alacsony szintű marad.

A kockázatelemzés egyetlen folyamatnak tekinthető, amely során a felhasználó folyamatosan döntéseket hoz, a kellő információk birtokában. A táblázat nem illeszthető az összes döntési helyzethez és a felhasználónak kell meghoznia a döntést, az elérhető legjobb információ segítségével, figyelemmel az elővigyázatosság elvére. Előfordulhat olyan eset, hogy további információ szükséges, vagy szakértők bevonása célszerű. Célszerű az információk forrását rögzíteni és minden bizonyítékot megőrizni, ideértve a kitöltött kérdéssort is.

Amennyiben az egyes alkérdések során kockázat merült fel, a kockázat pontos meghatározása szükséges, további pontosító vizsgálatok segítségével kell értékelni a kockázat súlyosságát a beszállító láncon belül. Ezzel kapcsolatban további információk az alábbi útmutatóban találhatóak: NEPCon erdészeti legalitási kockázatelemzési útmutató (DD-09).

Amennyiben a kockázat az egyes alkategóriában felmerül, ennek jelenlétét a másik alkategóriákból származó információ semlegesítheti. Például, amennyiben korrupció gyanúja merül fel a beszállító láncon belül, a korrupció gyanúja csökkenthető, ha a

beszállító megbízható tanúsítással rendelkezik. Ezekben az esetekben a kockázat mértékét gondosan rögzíteni kell az egyes alkategóriákban. Az értékelés végén, a jelentős csökkentő tényezők megállapíthatók az egyes alkategóriákban, amelyekben a kockázat szintje 'azonosított'.

Amennyiben a kockázat megállapításra került valamelyik alkategóriában, a kockázatot a beszerzést megelőzően csökkenteni kell.

Az alábbi tényezőket kell még figyelembe venni a kockázatok értékelés során:

Értékeléstől független kockázati kategóriák

Néhány tényező alapján a kockázat szintjét a származási országtól függetlenül kell megállapítani:

- Az olyan faanyag, amely CITES vagy FLEGT engedély keretében kerül beszerzésre, mentes a kellő gondossági rendszer alkalmazásának követelményétől, és a kockázati szintje minden esetben alacsony. Fel kell hívni ugyanakkor arra a figyelmet, hogy csak az eredeti dokumentum fogadható el az eredet igazolásaként. Ismertek olyan esetek, amikor a CITES engedély eredete nem volt igazolható, ezért a kellő óvatosság alkalmazása indokolt.
- Ezzel ellentétben, a hatályos ENSZ vagy EU kereskedelmi szankciókkal sújtott országokból származó beszerzés nem fogadható el, és ki kell zárni a szállítói láncból. Ezekben az esetekben a kockázat csökkentésének egyetlen módja az ezen országokból történő beszerzés azonnali leállítása².

Az információhoz való hozzáférés

A kockázat elemzés folyamatában kritikus jelentőséggel bír a faanyagról szóló információ. Hiányzó, részleges vagy téves információ olyan kockázatot eredményez, amelyet mindenképpen ki kell zárni még a kockázat elemzés kezdete előtt. Vizsgálni kell, hogy a termékkel kapcsolatos információ elégséges szintű és megbízhatósága lehetővé teszi, hogy az adott termékkel vagy szállítói láncsal kapcsolatos döntések megalapozott módon meghozhatók legyenek.

Fafajok

Egyes fafajok esetében az illegális fakitermelés kockázata magasabb, mint más fajok esetében. Ezen fajokkal történő kereskedés kockázata nagyobb. Azonban hangsúlyozni kell, hogy önmagában a faj ténye nem elegendő a kockázattal kapcsolatos döntés meghozatalához, és a származási országhoz kapcsolódó kockázatot is értékelni kell. Ebből következően az származás helyéből fakadó kockázatot minden esetben értékelni kell.

Eredetből származó kockázat

Annak a kockázata, hogy a faanyag a helyi jogi szabályozással ellentétes módon került kitermelésre, egy kiemelt jelentőségű kockázat. Az illegális fakitermelések feltárásának

² A publikálás idején egyetlen ország sem esik ebbe a kategóriába.

folyamatához rendelkezésre áll számos információforrás. Első helyen az adott ország szabályozási környezetével kell tisztában lenni, amint az a NEPCon **LegalSource Szabvány** 1. mellékletében is megfogalmazásra került. Az adott ország jogi szabályozása az alábbi tényezőket fedi le:

- a fakitermelés térbelileg meghatározott, körülhatárolt területen történhet
- a fakitermeléssel kapcsolatos fizetési kötelezettségeket, ideértve a vámokat is,
- Fakitermelés, beleértve a környezetvédelmi és erdészeti jogszabályoknak való megfelelést, a biodiverzitásra vonatkozó szabályok betartását, amennyiben azok a fakitermeléshez közvetlenül kapcsolódnak,
- harmadik személyek jogainak megsértése a fakitermelés során, és
- vámfizetési kötelezettségek, amennyiben az erdészeti termékek érintettek.

A NEPCon honlapján mintegy 60 ország részletes erdészeti kockázatelemzése megtalálható: www.nepcon.org/sourcinghub. Azon országok estén, ahol jelenleg kockázat elemzés nem érhető el, további információforrások támogatják a kockázat elemzést.

A Global Forestry Registry (GFR) egy ingyenes információforrás, amely a világ országiban a vitatott eredetű faanyagbeszerzések kockázatát vizsgálja. Az adatbázis mintegy 150 országra vonatkozóan tartalmaz bejegyzést, de számos ország esetén az információ mennyisége korlátozott, illetve a kockázat 'nem meghatározott'. Ezekben az országokban, amelyeket az adatbázis 1. kategóriába sorol, a legmagasabb az illegális fakitermelés kockázata. www.globalforestryregistry.org

A korrupciós index (Corruption Perception Index: CPI) jelzi, hogy azokban az országokban, ahol a mutató értéke 50 alatt van, különös figyelemmel kell lenni a kockázat szintjére. Fel kell ugyanakkor hívni a figyelmet arra, hogy illegális tevékenységek azokban az országokban is előfordulhatnak, ahol a mutató értéke 50 feletti. Ebből következően a mutató csak a kockázat egy indikátoraként használható. www.transparency.org

Tanúsítási/ellenőrzési státusz

A tanúsítási rendszerek különös figyelmet fordítanak a kockázatokra és azok csökkentési módjára. Annak érdekében, hogy a harmadik fél által végrehajtott tanúsítás megfeleljen az EU fakeskedelmi szabályoknak, a NEPCon létrehozta az ilyen rendszerek értékelő követelményeit³. Itt is hangsúlyoznunk kell, hogy még a tanúsított faanyag esetén a vevőnek meg kell győződnie arról, hogy a tanúsítási státusz megfelelő, a beszállított anyag tanúsítottnak minősül, és a ez egyéb tanúsítási feltételek teljesülése is megvalósul.

Beszállítói lánc bonyolultsága

³ lásd az alábbi dokumentum "LS-18 NEPCon A tanúsítási rendszerek értékelésére szolgáló szabvány V1" .

A beszállítói rendszerben fellépő egyik kockázat, hogy a szállított faanyaghoz tartozó szállítási dokumentum valójában nem arra a szállítmányra vonatkozik, ami azt jelenti, hogy a szállítmány valójában ismeretlen eredetű, illegális más faanyaggal keveredett.

Ez a kockázat általában abban az esetben merül fel, ha a vevő ismételtelen azonos fafajú anyagot vásárol, míg a beszállító ezt különböző forrásokból szerzi be, és ezek közül valamelyik illegális forrás. Lényegében ez eredményezi a jogszerű és illegális beszerzések keveredését. Ennek a kockázatát minden beszállító esetén vizsgálni kell.

Kereskedelem és szállítás

Még abban az esetben is, ha a fakitermelés jogszerű módon valósult meg, előfordulhatnak illegális tevékenységek a beszállító lánc során, amelyek a kezeléshez, szállításához kapcsolódnak. Ennek a szabványnak a 2. melléklete tartalmazza azoknak az eseteknek a definícióját, amelyeket figyelembe kell venni a feldolgozó szervezetek tevékenységének jogszerűsége vizsgálata során a kellő gondossági rendszerek működtetésekor.

3. melléklet: Kockázat értékelési útmutató

Ez a fejezet mutatja be a kockázat meghatározásának folyamatát, abban az esetben, ha a kezdeti kockázatelemzés megállapította a kockázat jelenlétét, de a rendelkezésre álló információ hiánya nem teszi lehetővé a hatékony kockázat csökkentési eljárások alkalmazását.

Amennyiben a kockázat megállapításra került, minden egyes beszerzési láncra meg kell állapítani a kockázat szintjét, a hatékony kockázat csökkentés érdekében.

Vegyük figyelembe, hogy a nemzeti vagy régiós szinten a kockázat feltárása bonyolult folyamat, amely kellő tudományos kapacitást igényel. Előfordulhat, hogy kisebb szervezetek nem is képesek önerőből végrehajtani ezt a tevékenységet. Részletes kockázatelemzési értékelések találhatók a mintegy 60 országról a NEPCon honlapján: www.nepcon.org/sourcinghub.

Beszállítói lánc feltérképezése

A beszállítói lánc feltérképezése a hatékony kockázat elemzés előfeltétele. Annak érdekében, hogy minden jelentős kockázatforrást feltárjunk, szükséges rendelkezni a kellő információkkal a beszállítói lánc minden eleméről.

DD-07 beszerzési lánc feltérképezési eszközt egy mintát biztosít, amely segít az adatok összegyűjtésében és rögzítésében.

Azt követően, hogy a beszállítói lánc feltérképezése megtörtént, a kockázat elemzés végrehajtása is megvalósulhat.

A kockázat elemzés folyamata

1. Kezdeti értékelés

Kezdeti lépésként a vizsgált területi hatály meghatározása szükséges, ami azt jelenti, hogy a vizsgált területet részterületekre, régiókra (vagy hosszabb beszállítói lánc esetén országokra) osztjuk. Ezekhez a területekhez további lehetséges **követkeményeket és előírásokat rendelünk**, mely előírások teljesítését vizsgáljuk, figyelemmel az útmutatóban megfogalmazottakra.

2. Kutatás

A kellő térbeli beosztásra tekintettel vizsgáljuk az öt általános kategóriát, valamint az előzőekben leírt újabb kategóriákat a következő tényezők szempontjából:

- a. alkalmazandó jogszabályok és előírások;
- b. hatósági felügyelet;
- c. előírt dokumentumok és engedélyek;
- d. információforrások.

3. Kockázat leírása

- a. Fogalmazzuk meg a lehetséges kockázatokat az egyes kategóriákban, a felsorolt kritériumok , követelmények mentén.
- b. Értékeljük, hogy nem megfelelést észlelünk-e figyelemmel az alábbiakra:
 - i. a megfelelésszintje, annak mértéke térben és időben;
 - ii. korrupció szintje;
 - iii. felügyelet hatékonysága
 - iv. rendelkezésre álló információk.
- c. Igazoljuk, támasszuk alá bizonyítékokkal a feltárt kockázatokat, figyelemmel a fent megfogalmazottakra (küszöbérték, korrupció, leírás, stb.)

4. Kockázat elemzés

Döntjük el, hogy az egyes a pontokban a kockázat szintje 'alacsony' vagy 'meghatározott'

5. Ellenőrző intézkedések és tényezők meghatározása

- a. Határozzuk meg a megfelelő ellenőrző intézkedéseket/ellenőrző szempontokat/mutatókat.
- b. Alkalmazzunk további ellenőrző intézkedéseket minden egyes alkategória esetén. A felállított ellenőrző intézkedéseknek az alábbi céloknak kell megfelelniük:
 - 1) Igazolják a nem megfelelés bekövetkezését, jelenlétét vagy a hiányát a azokon a területeken, ahol a kockázat léte igazolt; és
 - 2) Csökkentik a kockázat tényét ahol a nem megfelelés ténylegesen felmerült a beszállítói láncon belül.

DD-09 Erdészeti legalitási kockázatelemzési útmutató
tartalmazza a kockázatelemzés részletes folyamatának leírását.

DD-10 Erdészeti legalitási kockázatelemzési formanyomtatvány
egy excel fájlban mutatja be a kockázat elemzés részleteit.

4. melléklet: Kockázatcsökkentési útmutató

Ennek a fejezetnek a célja a lehetséges kockázatcsökkentő intézkedések bemutatása azokban az esetekben, amikor a beszerzési területen jogi nem megfelelés feltárása megvalósult. Ez a fejezet a kellő gondossági útmutató 4. lépését követi és részletezi.

Alapvetően két nagy csoportja van a kockázatcsökkentő intézkedéseknek: ezek a **kockázat elkerülése** és a **kockázat ellenőrzése** (5. ábra)

5. ábra: Kockázatcsökkentési lehetőségek

A kockázat ellenőrzése

Számos beszerzési láncban a beszállítókkal való közvetlen együttműködés lehetővé teszi a kockázat ellenőrzését. A szóba jöhető módszerek az alábbiak:

- **További információk gyűjtése**
 - **Dokumentumok:** további dokumentumok beszerzésével elősegíthetjük annak igazolását, hogy a felmerülő kockázat szintje alacsony. Például, ha az eredeti dokumentumokban ellenmondások találhatóak, további dokumentumok, kereszthivatkozások igazolhatják, hogy a kockázat szintje továbbra is alacsony.
 - **anyagvizsgálat:** további információ gyűjthető a beszállítói lánc megbízhatóságáról, amennyiben a beszerzett faanyagot laboratóriumi vizsgálatnak vetjük alá. Mikroszkópos szálvizsgálat, DNS elemzés és izotópos vizsgálatok segítik a fafaj megállapítását és/vagy a származási hely pontos feltérképezését. Ezek a technikák alkalmazhatók a beszállító állításainak igazolására és a dokumentumokban foglaltak ellenőrzésére azokban az esetekben is, ahol a csalás, hamisítás lehetősége jelentős.

- **független harmadik féllel történő konzultáció:** Amennyiben nem áll rendelkezésre nyilvánosan elérhető információ, felmerülhet annak az igénye, hogy az érdekelt felekkel közvetlen konzultációt folytassunk. Ez kiterjedhet többek között az alábbiakra: kormányzati és engedélyező hatóságok, tanácsadók, független szakértők (az erdőgazdálkodás, jog és gazdaság terén), tanúsító szervezetek, helyi közösségek, stb.
- **Eljárások megváltoztatása:** Az alkalmazott eljárási szabályok megváltoztatása vagy további ellenőrző eljárások beiktatása segíthet a kockázat csökkentésében. Ez a beszállítók támogatása nélkül jelentős kihívásnak bizonyulhat. Az eljárások megváltoztatása kiterjedhet a COC ellenőrzési rendszer bevezetésére, amely további bizonyítékot szolgáltat, hogy a tételek nem keverednek más forrásból származó nyersanyagokkal a termelés, feldolgozás helyén. Felmerülhet továbbá a beszállító könyvelési, anyagnyilvántartásrendszerének átalakítása, amely lehetővé teszi, hogy minden egyes szállítmány kellő dokumentációval kerüljön kiszállításra.
- **Beszállítói auditok végrehajtása.** A beszállítói auditokra elsősorban a beszállítói lánc kezdeténél kerül sor, ahol ellenőrizhető a faanyag származása és a megfelelőség szintje, pl. hogy a kitermelés a kellő birtokhatárokon belül valósul meg. Ezen túlmenően a beszállítói audit a szállítási lánc bármely pontján is végrehajtható, pl. a fűrészüzemben, bútorgyárban, papírüzemben, kereskedői irodában stb. A beszállítói auditok elsődleges célja a jogi megfelelőség és a kereskedelmi szabályoknak való megfelelőség ellenőrzése.
 - **másik-fél audit:** ezeket a szervezet (vevő) egy tagja végzi a saját beszállítói ellenőrzése érdekében.
 - **harmadik-fél audit:** harmadik fél auditokat egy független szervezet végzi a vevő megbízásából. A kereskedő szervezetek által kedvelt ellenőrzési forma, amely során olyan szervezet alkalmazására kerül sor, amelyik ilyen ellenőrzések végzésére szakosodott. Az ilyen ellenőrzések megbízhatósága nagyobb fokú.

Lásd **5. melléklet** a részletes beszállítói értékelések bemutatásáról.

A kockázat elkerülése

A kockázat elkerülő intézkedések célja a felmerülő kockázatok kizárása a beszállítói lánc során. Ezek a lehetőségek az alábbiak:

- **Változtatások a beszállítói láncban:** A beszállítói láncban indukált változtatásokat a beszállítókkal együttműködve lehet végrehajtani, az adott termék vagy származási hellyel kapcsolatos kockázat csökkentése érdekében. Például, ha kellő bizonyíték áll rendelkezésre, hogy egy adott fafaj gyakran kerül illegális fakitermelésre az adott országban, akkor a beszállítókkal együttműködve lehet olyan beszerzési országot alkalmazni, ahol ez a kockázat jelentősen alacsonyabb.
Ezen túlmenően felmerülhet harmadik fél által tanúsított beszállítói láncok alkalmazása, amely különösen hatékony kockázatcsökkentő eszköznek minősül. Azonban figyelemmel kell lenni a tanúsítás terjedelmére és integritására, és olyan tanúsítást kell alkalmazni, amely a kívánt célt megvalósítja, a felmerült kockázatot hatékonyan zárja ki.

- **A beszállítók helyettesítése.** amennyiben egy beszállító nem képes, vagy nem akar együttműködni az egyéb kockázatcsökkentő intézkedések bevezetése terén, az egyetlen fennmaradó lehetőség az együttműködés megszakítása az adott beszállítóval. Gyakran előfordul, hogy a közvetlen partnerek kellő együttműködést mutatnak, de az ő partnereik már nem. Ebben az esetben a közvetlen beszállító együttműködésével lehet az alvállalkozók közül kiszűrni a nem együttműködőket.

kockázatcsökkentő tevékenység	magyarázat	felhasználási példák
beszállítói együttműködés, beszerzés megváltoztatása	A beszállítókkal történő közvetlen együttműködés kritikus szerepet tölt be a kockázatok kezelése során. Ebből következően a felek közti kommunikációnak egyértelműnek kell lennie a sikere kockázatcsökkentési intézkedések végrehajtása érdekében.	Jogilag kötelező érvényű megállapodások a beszállító a kockázatcsökkentő intézkedés alkalmazásáról, annak biztosítása, hogy a beszállító képes végrehajtani ezeket a tevékenységeket, és a tevékenységek hatékonyak és célzottak.
konzultáció érdekelt felekkel	Az érdekelt felekkel történő konzultáció számos módon végrehajtható, függően a konzultációba vont fél típusától és székhelyétől függően. Abban az esetben, ha nagyobb csoportokkal történő konzultáció szükséges, gyűlések vagy munkacsoportok szervezhetők, Amennyiben a konzultáció csak néhány személy bevonását jelenti, személyes vagy telefonos, illetve email konzultációk is szervezhetők.	Az erdőgazdálkodással kapcsolatos, harmadik személyek jogait sértő tevékenységek tekintetében konzultációkat kell folytatni az érintett csoportokkal. Hangsúlyozni kell, hogy a különböző vizsgálatok esetén eltérő érdekcsoportokat kell megkeresni. Néhány esetben az érdekcsoportok alatt csak a kormányzati szerveket kell érteni, más esetekben az érdekcsoportok fogalmába bele kell érteni az őshonos csoportok képviselőit, egyesületeket és helyi önkormányzatokat.
Dokumentumok ellenőrzése	A dokumentum értékelése csak abban az esetben releváns, ha a dokumentum közvetlenül összekapcsolható a beszerzett faanyaggal vagy termékkel A dokumentum értékelése kiterjed az erdőgazdálkodás vagy kereskedelem legalitásának az érvényességére, megfelelőségére való igazolás képességére. Ennek során felmerülhet a hiányzó	Dokumentum ellenőrzés alkalmazható az adott területre érvényes fakitermelési engedély megléte tekintetében.

kockázatcsökkenő tevékenység	magyarázat	felhasználási példák
	<p>dokumentumok beszerzésének szükségessége, amennyiben azok kritikus szerepet töltenek be a beszállítói lánc jogi megfelelése valamely aspektusa tekintetében.</p>	
<p>terepi ellenőrzés/audit</p>	<p>Ahol olyan kockázat került feltárára, amely dokumentum ellenőrzéssel nem zárható ki, helyszíni audit keretében kell igazolni, hogy a tevékenység jogszerű, vagy megfelelő. A helyszíni vizsgálat csak akkor hatékony, ha a tevékenységek terepi vizsgálat során észlelhetők. Ugyanakkor egyértelmű, hogy a helyszíni vizsgálatok kitüntetett szerepet töltenek be a kockázatcsökkentő eszközök ellenőrzése során.</p>	<p>Amennyiben a megállapított kockázat pl. a fakitermelési szabályok betartásával kapcsolatos, a fakitermelés helyszíni ellenőrzése szükséges. Ebbe bele kell érteni a munkavédelmi szabályok betartásának vizsgálatát, vagy a speciálisan előírt fakitermelési módok betartását.</p>
<p>független fél által végzett ellenőrzés</p>	<p>Harmadik fél által végrehajtott ellenőrzés alkalmazható, amikor a szervezet nem kívánja saját eszközeivel végrehajtani az ellenőrzési folyamatot. Ebben az esetben a harmadik, független fél szerződéskötéssel válik felhatalmazottá az ellenőrzés végrehajtására.</p>	<p>Harmadik fél által végrehajtott ellenőrzés alkalmazható az ellenőrző auditok mind típusa esetén, pl. a feldolgozó üzemek vagy erdőgazdálkodók ellenőrzése során. Ilyen eset lehet pl. annak a vizsgálatát, hogy a feldolgozó üzem képes-e elkülöníteni az egyes eltérő minőségű nyersanyagokat a termelés során. Ez lehetővé teszi, hogy a vevő meggyőződhet róla, hogy nem merül fel illegális vagy ismeretlen eredetű anyagok keveredésnek kockázat az adott beszállítónál.</p>

5. táblázat: Példák a kockázatcsökkentő tevékenységekre

5. melléklet: Beszállítói audit útmutató

Beszállítói ellenőrző auditok szükségessége merülhet fel annak a megállapítása érdekében, hogy a jogi nem megfelelése kockázata fennáll-e egy adott forrásból/ beszállítónál. Ellenőrző audit szintén használható kockázatcsökkentő intézkedésként és annak ellenőrzésére, hogy más kockázatcsökkentő intézkedések alkalmazása kellően hatékony-e.

Az alábbiakban bemutatjuk, hogy a vállalkozások miként tudják végrehajtani a saját beszállító ellenőrző programjukat.

Az ellenőrzés jelentősége kiemelkedő a kellő gondossági folyamatban.

Azok a vállalkozások, amelyek nem akarnak saját ellenőrző programot működtetni, alkalmazhatnak harmadik fél által végrehajtott auditot is.

A **beszállítói audit riport formanyomtatványt (DD-14)** segíti a beszállítói ellenőrzéske végrehajtását és az eredmények szisztematikus rögzítését.

A **LegalSource Szabvány 1 és 2 melléklete** tartalmazza azokat a táblázatokat, és erdészeti és beszállítói ellenőrzőket, amelyekkel a jogi kockázatok megfogalmazhatók. Ezen túlmenően a **NEPCon általános tanúsítási láncszabvány** fogalmaz meg további követelményeket a beszállítói láncok keveredése tekintetében.

A beszállítói láncok ellenőrző auditjai lefedhetik az erdőgazdálkodókat, a kereskedőket vagy feldolgozó szervezeteket, vagy ezek mindegyikét.

A beszállítói ellenőrzési követelmények különböznek a fenti két (erdészeti és kereskedelmi) esetben. A különbségek az alábbiakban írhatók le.

Ellenőrzési célok

A beszállítók/források ellenőrzésének két célja van:

1. A kockázat elemzés során megállapított kockázatok terén a nem megfelelések létének vagy nemlétének igazolása.
2. Annak ellenőrzése, hogy a kellő gondossági rendszer és/vagy a megállapított kockázatcsökkentő intézkedések hatékony végrehajtásával a tényleges kockázat szintje lecsökkent.

Az ellenőrzés egy, integrált folyamat keretében mindkét célt lefedheti.

Audit terjedelme

Az audit terjedelmét (az audit során vizsgált kérdések körét) az audit tervezés során, az auditor kijelölését és az audit időpontját megelőzően meg kell határozni.

Az audit terjedelmét úgy kell megállapítani, hogy lefedje a meghatározott kockázatokat vagy azok egy részét. Csak az audit célok ismeretében lehet meghatározni az audit követelményeket és a kiválasztani a megfelelő képesítéssel rendelkező auditort.

Az audit terjedelmének meghatározása során az alábbiakban kell dönteni:

- az audittal érintett szervezetek jellege (egy feldolgozó egység, több telephelyű szervezet, erdőgazdasági egység vagy teljes erdőgazdálkodó);
- A célzott kockázat, amely értékelésre kerül; és
- a terepi, helyszíni vizsgálatok igénye az audit során. A terepi vizsgálatok száma függ az erdőgazdálkodási egységek számától és elhelyezkedésétől, illetve az audit csoport összetételétől.

A beszállító szerepe az ellenőrzési folyamatban

Maga a beszállító kulcsszerepet játszik az ellenőrzési folyamatban. A beszállítók általában közelebb vannak a fatermék eredetének számító erdőhöz, ahol a kockázat gyakran felmerül, és ebből következően kedvező pozícióban vannak tekintetben, hogy segíthetnek feltárni és csökkenteni a felmerülő kockázatokat.

A beszállító szerepe nem feltétlenül korlátozódik kizárólag az információk szolgáltatására. Éppen ellenkezőleg, a beszállítónak kulcsszerepe lehet azáltal, hogy az ellenőrzésben is tevékenyen részt vehet. Számos esetben ez különböző képzéseket igényel, azonban hosszú távon a helyi erőforrások felhasználása hatékonyan bizonyulhat.

Természetesen nagy jelentőségű, hogy a beszállító szerepét egyértelműen meghatározzuk, definiáljuk az ellenőrzést megelőzően. Minden érdekeltnek tisztában kell lennie a saját szerepével és felelősségével, és megfelelő kompetenciákkal és felelősségi körrel kell rendelkeznie.

Felkészülés az auditra

Minden esetben az auditra való felkészülésnek jól tervezettnek kell lennie, amely során a felek közti kommunikáció kiemelkedő jelentőségű.

A beszállítótól elvárható, hogy előkészítse a megfelelő információk biztosítását a vizsgálandó kockázat terén, területén. Ezen kockázatoktól függően, és attól függően, hogy a beszállítónak milyen szerepe van a kellő gondossági rendszer működtetése során, a beszállítónak az értékelést megelőzően alábbiakat kell biztosítania:

- az ellenőrző auditban való részvételének igazolása;
- eljárások dokumentálása;
- azoknak a nyilvántartásoknak és dokumentumoknak a rögzítése, amelyek a kockázatcsökkentésben alkalmazásra kerülnek;
- a felelős munkatársak azonosítása;
- a beszerzésre kerülő nyersanyagok rendelkezésre állásának biztosítása;
- a beszállítói láncban szereplő alvállalkozók listájának biztosítása;
- kockázat elemzési adatok, amennyiben szükséges;

-
- az ellenőrzéssel érintett faanyagra vonatkozó jogi dokumentumok biztosítása (pl. erdőgazdálkodási audit esetén az üzemterv, fakitermelési engedély, stb.); és
 - azok adatok biztosítása, amelyek a vonatkozó jogszabályoknak való megfelelést igazolják, ideértve magukat a vonatkozó jogszabályokat is.

Feldolgozó és kereskedő szervezetek értékelése

Függően a megállapított kockázatok szintjétől, a feldolgozó és kereskedő szervezetek ellenőrzése helyszíni ellenőrzéssel, vagy anélkül valósítható meg, ez utóbbi esetben a bekért, beküldött dokumentumok ellenőrzéséről beszélünk (írásztali ellenőrzés). A helyszíni ellenőrzés kiterjedhet a dolgozókkal történő interjúra, a dokumentumok vizsgálatára (eljárások és termelési adatok) valamint a termelési folyamatok közvetlen, vizuális megfigyelésére.

Vizsgálati követelmények: A beszállítókra vonatkozó követelmények megtalálhatók a **LS-02 LegalSource szabvány 2. mellékletében**.

Erdőgazdálkodók értékelése (FMEs)

Az erdészeti erőforrások ellenőrzése során azokat a meghatározott kockázatokat kell vizsgálni, amelyek akár az ország, a régió vagy az erdőgazdálkodó szintjén feltárássra kerültek.

Az erdészeti vállalkozásokra vonatkozó követelmények a **LegalSource szabvány 1. mellékletében** megtalálhatók.

Az értékelés során meg kell győződni arról, hogy az erdőgazdálkodási egység megfelel a minden jogi előírásnak, amelyek a kockázat elemzés során feltárt kockázatokra vonatkoznak. Azokat a területeket, amelyek tekintetben a kockázat elemzés alacsony kockázatot állapított meg, nem kell vizsgálat alá vonni.

Auditor képességei

Az értékelés, az audit eljárás megbízhatósága az auditot végrehajtó személyek képességeitől és tudásától (kompetencia) függenek. Az auditor alkalmassága alatt azokat a személyes képességeket értjük, amelybe beletartoznak a képzés, végzettség, korábbi munkagyakorlat, auditgyakorlat és audit képzés.

Ezen túlmenően lényeges, hogy az auditor tisztában legyen a vizsgálat rendszerrel és az alkalmazott szabvánnyal. A jogi háttér és jogi követelmények ismerete szintén lényeges.

Az auditorok kompetenciái az alábbi tényezőket fedik le:

- a) *Audit alapelvek, eljárások és technikák:* az auditornak képesnek kell lennie alkalmazni a vonatkozó szabályokat egyes eltérő auditok során is következetes és konzisztens módon.
- b) *Gazdálkodási rendszer és vonatkozó dokumentumok:* az auditornak tisztában kell lennie az audit terjedelmével és az alkalmazandó audit követelményekkel.
- c) *Szervezeti felépítés:* az auditornak ismernie kell a szervezet működési környezetét. Ezen a téren a tudása és képességei az alábbiakra terjedjenek ki:
 - szervezeti méret, szerkezet, felelőségek, funkciók és kapcsolatok;
 - általános üzleti eljárások és azok terminológiája; és

- az auditált szervezet kulturális és szociális szabályai.
- d) *Alkalmazandó jogszabályok, előírások és egyéb követelmények:* az auditornak figyelemmel kell lennie az auditált szervezetre vonatkozó követelményekre, és ezekre tekintettel kell végrehajtani a tevékenységét. Ezen a téren a tudása és képességei az alábbiakra terjedjenek ki:
- helyi, regionális és nemzeti szabályozás, jogszabályok és előírások;
 - szerződések és megállapodások;
 - nemzetközi egyezmények; és
 - egyéb előírások, amelyeknek a szervezet aláveti magát.

Megfelelőségi értékelés

Annak a beszállítónak, aki a vevő, a kellő gondossági rendszert működtető szervezet ellenőrző auditjában szerepel, képesnek kell lennie igazolnia, és bizonyítékot szolgáltatnia arról, hogy megfelel rá vonatkozó általános jogi követelményeknek. Ezen túlmenően, a specifikus követelményeknek való megfelelés ellenőrzése attól függ, hogy milyen kockázatok kerültek feltárássra a kockázat elemzés során. A NEPCon szabvány tartalmazza az előírt ellenőrzési pontokat, amelyek ellenőrzését végre kell hajtani.

Fontos, hogy a szabvány követelményeinek való megfelelésért értékelésre és dokumentálásra kerüljön. A nem megfeleléseket dokumentálni kell és specifikus, célzott javító intézkedéseket kell előírni, melyekre megfelelő időtartamot kell biztosítani.

Jelentés

A beszállítók ellenőrzésének eredményit átlátható és szisztematikus módon dokumentálni kell.

A *beszállítói audit riport formanyomtatvány (DD-14)* tartalmazza a vonatkozó kérdéslistát különböző típusú auditok esetére.

Tájékoztató

A legális faanyag kereskedeleme támogatásáról

A legális faanyag-kereskedeleme támogatása egy közös projekt, amelyet a NEPCon működtet, azzal a céllal, hogy támogassa az európai fatereskedelmi cégeket tudással, eszközökkel és képzéssel, hogy megfeleljenek az EU Timber Regulation követelményeinek. A beszerzett faanyagszármazásának ismerete nemcsak az erdő, hanem az üzlet számára is kedvező. A közös projektet az EU LIFE program és brit kormány is támogatja.

Tájékoztató

A szója, marhahús és pálmaolaj felelős beszerzéséről

A szója, marhahús és pálmaolaj felelős beszerzéséről szóló projekt célja a tudatosság növelése a dán cégek körében annak érdekében, hogy a társadalmi és környezeti kockázatok a fenti termékek fejlődő országokból származó beszerzése vonatkozásában minimalizálhatók legyenek. A projekt a NEPCon irányításával működik, és a dán külügyminisztérium (DANIDA) finanszírozásával valósul meg.

NEPCon (betűszó: Természet, Gazdaság és Emberek Kapcsolata) egy non-profit szervezet, amelynek célja a fenntarthatóság iránti elkötelezettség növelése. Partnereinkkel együtt előmozdítjuk a klímavédelmet és a természeti erőforrások védelmét szolgáló megoldásokat.

NEPCon | www.nepcon.org | info@nepcon.org